

EEN TIJD

Hillary Jordan

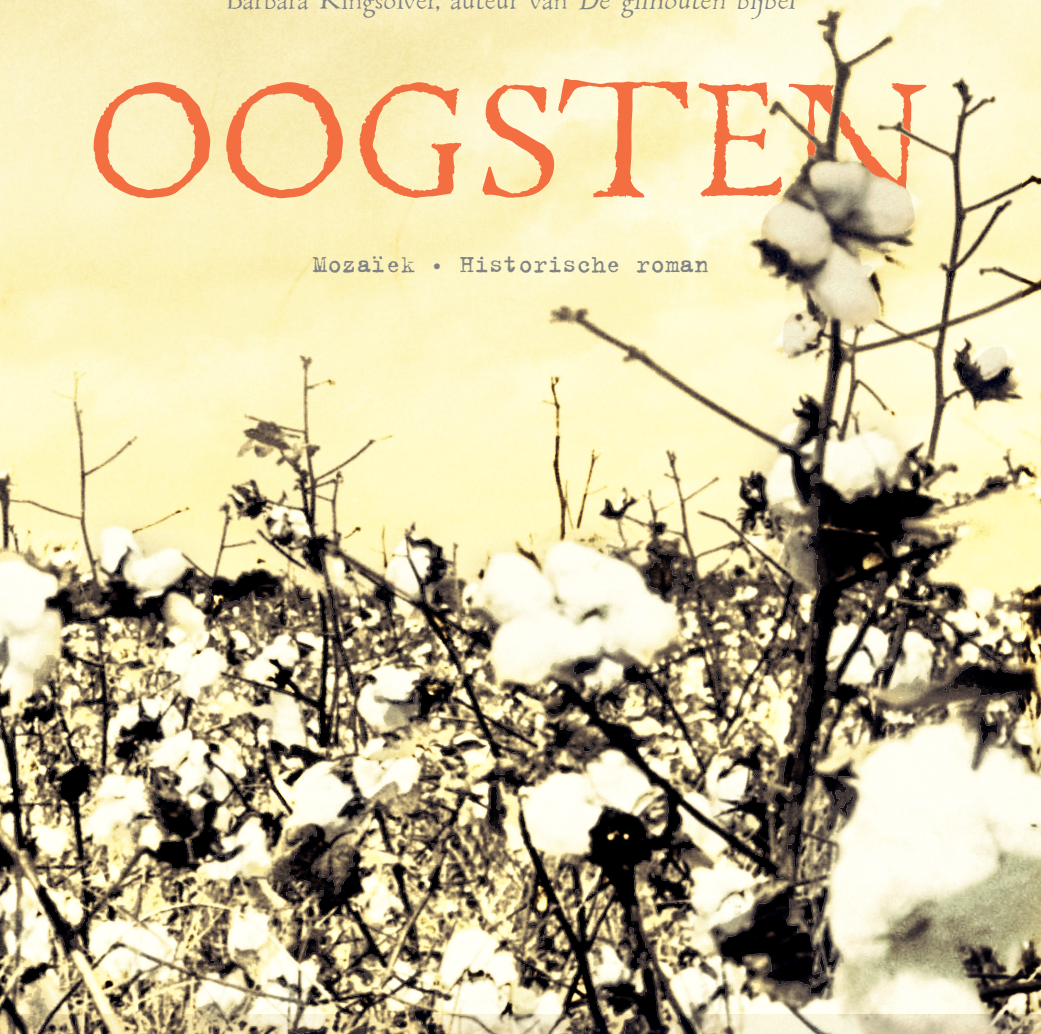
OM TE

'Dit is *storytelling* op z'n allerbest.'

Barbara Kingsolver, auteur van *De gifhouten bijbel*

OOGSTEN

Mozaïek • Historische roman

JAMIE

HENRY EN IK groeven een gat van ruim twee meter diep. Als het ook maar iets ondieper zou zijn, bestond het gevaar dat het lijk bij de volgende grote overstroming weer zou komen bovendrijven: ‘Hallo jongens! Kennen jullie me nog?’ Daarom bleven we doorgraven, ook nadat de blaren op onze handpalmen waren opengebarsten, er zich nieuwe vormden die ook openbarstten. Iedere schep was een kwelling – alsof die ouwe me nog een trap na gaf. Toch was ik blij met de pijn. Die verjoeg gedachten en herinneringen.

Toen het gat te diep werd en we met onze schep de bodem niet meer konden bereiken, liet ik me erin zakken en groef verder, terwijl Henry onrustig heen en weer liep en de lucht in de gaten hield. De grond was zo nat van alle regen dat het was alsof ik in rauw vlees stond te spitten. Ik schraapte de aarde met de hand van het blad, scheldend om het oponthoud. Het was voor het eerst in drie dagen even droog; het kon voorlopig weleens onze laatste kans zijn om het lichaam in de grond te krijgen.

‘Schiet een beetje op,’ zei Henry.

Ik keek ook naar de lucht. De wolken boven ons hoofd hadden de kleur van as, maar verder naar het noorden was het één zwarte massa, en die kwam onze kant op. Snel.

‘We gaan het niet redden,’ zei ik.

‘Jawel,’ zei hij.

Dat was Henry ten voeten uit: ervan overtuigd dat alles wat hij wilde ook zou gebeuren. Het lichaam zou begraven worden voordat de storm losbarstte. Het zou op tijd opklaren om de katoen opnieuw in te zaaien. Volgend jaar zou het beter gaan. Zijn kleine broertje zou hem nooit verraden.

Ik groef sneller, ineenkrimpend bij iedere schep. Ik wist dat ik kon stoppen wanneer ik wilde en dat Henry mijn plaats zonder een woord van beklag zou innemen – ook al liep hij tegen de vijftig en was ik pas negenentwintig. Uit trots of koppigheid – of allebei – bleef ik doorgraven. Tegen de tijd dat hij zei: ‘Oké, mijn beurt,’ stonden mijn spieren in brand en piepte mijn borst als een motor vol oude benzine. Toen hij me uit het gat trok, beet ik mijn tanden op elkaar om het niet uit te schreeuwen. Mijn lijf was nog bont en blauw van alle schoppen en klappen, maar daar wist Henry niks van. Daar mocht Henry nooit iets van weten.

Ik liet me aan de rand van het gat op mijn knieën zakken en keek toe terwijl hij groef. Zijn gezicht en handen waren bedekt met een dikke laag modder; een voorbijganger zou hem voor een neger aanzien. Ik was ongetwijfeld net zo smerig, maar in mijn geval zou mijn rode haar me verraden. Mijn vaders haar, van zo’n prachtige kopertint dat het als een magneet vrouwen aantrok die er met hun vingers doorheen wilden woelen. Ik haatte het. Het was als een vuurtoren, die de hele wereld toeschreeuwt dat hij in me zit. Die het mij iedere keer dat ik in de spiegel kijk toeschreeuwt.

Op anderhalve meter diepte raakte Henry’s schep iets hards.

‘Wat is het?’ vroeg ik.

‘Stuk steen, denk ik.’

Maar het was geen steen, het was bot – een menselijke schedel, die aan de achterkant een groot stuk miste. Henry uitte een krachtterm, terwijl hij hem in het licht hield.

‘Wat moeten we nu?’

‘Geen idee.’

We keken allebei naar het noorden. Het zwart breidde zich uit en slokte de hemel op.

‘We kunnen niet opnieuw beginnen,’ zei ik. ‘Het kan dagen duren voor de regen weer ophoudt.’

‘Het zint me niet,’ zei Henry. ‘Het hoort niet.’

Toch bleef hij doorgraven, gebruikte zijn handen, reikte mij de botten aan zodra hij ze had blootgelegd: ribben, spaakbeen, ellepijp, bekken. Toen hij bij de onderbenen kwam, klonk er gerinkel van metaal. Hij hield een scheenbeen omhoog en ik zag de verroeste ijzeren voetboei die het bot omsloot. Er bungelde een gebroken ketting aan.

‘Niet te geloven,’ zei Henry. ‘Dit is een slavengraf.’

‘Dat weet je niet.’

Hij pakte de kapotte schedel. ‘Zie je dit? Hij is in het hoofd geschoten. Moet een wegloper zijn geweest.’ Henry schudde zijn hoofd. ‘Dat doet de deur dicht.’

‘Hoe bedoel je?’

‘We kunnen onze vader niet in een nikkergraf begraven,’ zei Henry. ‘Als hij iets zou hebben verafschuwd, is het dat wel. Kom, help me hieruit.’ Hij stak een smerige hand uit.

‘Het zou een ontsnapte gevangene kunnen zijn,’ zei ik. ‘Een blanke.’ Het had gekund, maar ik wist bijna zeker dat het niet zo was. Henry aarzelde, en ik zei: ‘Hoe ver is de gevangenis hier vandaan? Een kilometer of tien, elf?’

‘Eerder vijftien,’ zei hij; hij liet zijn arm langs zijn zij vallen.

‘Kom op,’ zei ik, terwijl ik mijn hand uitstak. ‘Rust even uit. Ik graaf nog wel even verder.’ Toen ik zijn omhoog gestoken hand vastgreep, moest ik mijn uiterste best doen om de grijns op mijn gezicht te onderdrukken. Henry had gelijk: als onze vader iets zou hebben verafschuwd, was het dit wel.

Henry was weer aan het graven toen ik Laura zag aankomen. Met een emmer in elke hand baande ze zich voorzichtig een weg

over de ondergelopen akkers. Ik zocht in mijn zak naar mijn zakdoek en veegde daarmee de modder van mijn gezicht. IJdelheid – nog iets wat ik van mijn vader had.

‘Laura komt eraan,’ zei ik.

‘Trek me omhoog,’ zei Henry.

Ik pakte zijn handen en sjoerde hem kreunend van inspanning over de rand van het graf. Zwaar hijgend kwam hij op handen en knieën overeind. Hij boog zijn hoofd; zijn hoed viel af, waardoor een brede baan roze huid boven op zijn schedel zichtbaar werd. Hij wordt oud, dacht ik, ooit raak ik hem kwijt.

Hij keek op, zoekend naar Laura. Toen zijn ogen haar vonden, verschenen er zulke innige emoties in, dat ik me ervoor schaamde dat ik ze zag: verlangen, hoop, een zweempje bezorgdheid. ‘Ik kan maar beter doorgaan,’ zei ik, terwijl ik me afwendde en de schop oprapte. Half springend, half glijdend liet ik me weer in het gat zakken. Het was inmiddels zo diep dat ik niet meer over de rand kon kijken. En dat was maar goed ook.

‘Hoe gaat het?’ hoorde ik Laura zeggen. Zoals altijd stroomde haar stem door me heen als koud, helder water. Het was een stem die toebehoorde aan een etherisch wezen, een nimf of een engel, niet aan een boerin van middelbare leeftijd uit Mississippi.

‘We zijn bijna klaar,’ zei Henry. ‘Met een centimeter of dertig is het gedaan.’

‘Ik heb eten en water meegebracht,’ zei ze.

‘Water!’ Henry stootte een bitter lachje uit. ‘Dat kunnen we nou net gebruiken, nog meer water.’

Ik hoorde de pollepel tegen de emmer schrapen, hoorde hem slikken. Toen verscheen Laura’s hoofd boven de rand van het gat. Ze reikte me de pollepel aan.

‘Hier,’ zei ze, ‘drink wat.’

Ik klokte het naar binnen; liever had ik whisky gehad in plaats van water. Drie dagen geleden was ik zonder komen te zitten,

vlak voordat de brug die ons met het dorp verbond overstroomd raakte. Het water in de rivier zou inmiddels wel zo ver gezakt zijn dat ik eroverheen had gekund – als ik niet in dat ellendige gat vastzat.

Ik bedankte haar en reikte haar de pollepel weer aan, maar Laura keek niet naar mij. Haar blik was gevestigd op de andere kant van het graf, waar we de botten hadden neergelegd.

‘Lieve help! Zijn dat mensenbotten?’ vroeg ze.

‘Niks aan te doen,’ zei Henry. ‘We waren al anderhalve meter diep toen we ze vonden.’

Ik zag haar lippen krullen toen haar ogen de voetboei en de ketting in zich opnamen. Ze bedekte haar mond met haar hand en wendde zich toen tot Henry: ‘Als je maar zorgt dat ze straks ergens anders liggen, zodat de kinderen ze niet zien,’ zei ze.

Toen de rand van het graf ruim dertig centimeter boven mijn hoofd was, hield ik op met graven. ‘Kom eens kijken,’ riep ik. ‘Ik denk dat dit wel diep genoeg is.’

Henry’s gezicht verscheen boven me, ondersteboven. Hij knikte. ‘Ja. Dat moet genoeg zijn.’ Ik reikte hem de schop aan, maar toen hij probeerde me omhoog te trekken, lukte dat niet. Ik stond te diep, en onze handen en de wanden van het gat waren te glibberig.

‘Ik ga de ladder halen,’ zei hij.

‘Als je maar opschiet.’

Ik wachtte in het gat. Om me heen was modder, stinkend en druipend. Boven me een rechthoek van donkerder wordend grijs. Ik stond met mijn hoofd in mijn nek te luisteren of ik het geluid van Henry’s laarzen in de zuigende modder al hoorde, en vroeg me af waarom het zo verschrikkelijk lang duurde. Als hem en Laura iets zou overkomen, dacht ik, dan zou niemand weten dat ik hier ben. Ik greep de rand van het gat vast en probeerde me op te trekken, maar mijn vingers gleden weg in de modder.

Toen voelde ik de eerste druppels regen op mijn gezicht. ‘Henry!’ schreeuwde ik.

De regen viel nu zachtjes neer, maar binnen de kortste keren zou het een stortbui zijn. Het water zou het gat gaan opvullen. Ik zou het langs mijn benen omhoog voelen kruipen naar mijn dijen. Naar mijn borst. Naar mijn nek. ‘Henry! Laura!’

Ik wierp me tegen de wanden als een krankzinnig geworden beer in een kuil. Een deel van mij bevond zich buiten mezelf en schudde mijn hoofd om mijn eigen dwaasheid, maar de man kon de beer niet helpen. Het kwam niet door de benauwde ruimte; ik had zonder enig probleem honderden uren doorgebracht in cockpits. Het kwam door het water. In de oorlog had ik het vliegen boven zee zo veel mogelijk vermeden, zelfs als dat inhield dat ik blootstond aan luchtafweergeschut vanaf de grond. Daarom had ik al die onderscheidingen voor betoonde moed gekregen: omdat ik zo bang was voor dat immense, hongerige blauw vloog ik recht op het hevigste Duitse luchtafweergeschut af.

Ik schreeuwde zo hard dat ik Henry pas hoorde toen hij boven me stond. ‘Ik ben er al, Jamie! Ik ben er!’ riep hij.

Hij liet de ladder in het gat zakken en ik klauterde omhoog. Hij probeerde mijn arm te pakken, maar ik wuifde hem weg. Voorovergebogen, met mijn handen op mijn knieën, probeerde ik het bonken van mijn hart tot bedaren te brengen.

‘Gaat het?’ vroeg hij.

Ik keek niet naar hem, maar dat hoefde ook niet. Ik wist dat zijn voorhoofd gefronst zou zijn en zijn mond getuit – zijn ‘mijn-gestoorde-broer’-uitdrukking.

‘Ik was bang dat je besloten had me daar beneden te laten,’ zei ik met een geforceerd lachje.

‘Waarom zou ik dat doen?’

‘Ik maak maar een geintje, Henry.’ Ik trok de ladder omhoog en nam die onder mijn arm. ‘Kom, hoe eerder dit achter de rug is, hoe beter.’

We haastten ons over de akker, wasten bij de pomp de modder van onze handen en ons gezicht en liepen toen naar de schuur om de kist te halen. Het was een armzalig ogend geval, gemaakt van niet bij elkaar passende stukken afvalhout, maar het was het beste wat we ervan hadden kunnen maken.

Henry tilde – een diepe frons in zijn voorhoofd – de ene kant op. ‘Hadden we maar naar het dorp gekund,’ zei hij.

‘Ja,’ zei ik, denkend aan de whisky.

We droegen de kist de veranda op. Toen we langs het open raam kwamen, riep Laura: ‘Jullie willen vast eerst een kop koffie nemen en iets schoons aantrekken voordat we hem begraven.’

‘Nee,’ zei Henry. ‘Daar is geen tijd voor. Het wordt noodweer.’

We droegen de kist de aanbouw naast het huis in en zetten hem op de ruwe plankenvloer. Henry tilde het laken op om een laatste keer naar het gezicht van onze vader te kijken. Pappy’s uitdrukking was vredig. Uit niets bleek dat zijn dood niet het natuurlijke heengaan was van een oude man.

Ik tilde de voeten op en Henry nam het hoofd.

‘Voorzichtig,’ zei hij.

‘Ja,’ zei ik, ‘stel je voor dat we hem pijn doen.’

‘Daar gaat het niet om,’ snauwde Henry.

‘Sorry, broer. Ik ben gewoon moe.’

Bespottelijk voorzichtig lieten we het lijk in de kist zakken. Henry pakte het deksel. ‘Ik maak het hier wel af,’ zei hij. ‘Zorg jij maar dat Laura en de meisjes klaar zijn.’

‘Goed.’

Toen ik het huis binnenliep, hoorde ik de hamer op de eerste spijker slaan, een aangenaam geluid: het was definitief. De kinderen schrokken ervan.

‘Wat is dat voor gebonk, mama?’ vroeg Amanda Leigh.

‘Dat is je papa, die pappy’s kist dichttimmerd,’ zei Laura.

‘Wordt hij dan niet kwaad?’ fluisterde Bella angstig.

Laura wierp me een vlugge, felle blik toe. ‘Nee, schat,’ zei ze. ‘Pappy is dood. Hij kan nooit meer kwaad op iemand worden. Kom, dan doen we je jas en je laarzen aan. Het wordt tijd om je grootvader te ruste te leggen.’

Ik was blij dat Henry de voldoening in haar stem niet kon horen.

LAURA

ALS IK AAN de boerderij denk, denk ik aan modder. Onder de vingernagels van mijn man, aangekoekt op de knieën van mijn kinderen, klittend in hun haar. Zuigend aan mijn voeten als een gulzige pasgeborene aan de borst. In voetafdrukken oprukkend over de plankenvloeren van het huis. Hij viel niet te verslaan. De modder bedekte alles. Ik droomde in het bruin.

Als het regende – wat het vaak deed – veranderde het erf in een dikke, kleverige soep, waar het huis als een slap geworden cracker in dreef. Als het stortregende, steeg het waterpeil in de rivier en verzwolg het de brug, de enige manier om over het water heen te komen. De wereld bevond zich aan de andere kant van die brug, de wereld van gloeilampen en bestrate wegen en overhemden die wit bleven. Als het rivierwater steeg, was de wereld voor ons verloren en wij voor de wereld.

De ene dag ging ongemerkt over in de andere. Mijn handen deden wat nodig was: pompen, karnen, schuren, schrobben. En koken, altijd maar koken. Boontjes breken, en kippenekken. Deeg kneden, maïs pellen en aardappels pitten. De ontbijtboel was nog niet opgeruimd of het was alweer tijd om aan het middagmaal te beginnen. Na het middagmaal kwam de lichte avondmaaltijd, en dan de volgende ochtend weer het ontbijt.

Opstaan bij het krieken van de dag. Naar het gemakhuisje gaan. Je behoefte doen, rillend in de winter, zwetend in de

zomer, ademend door je mond, het hele jaar door. De eieren onder de hennen vandaan halen. Hout van de houtstapel naar binnen slepen en het fornuis aanmaken. Beschuitbollen bakken, spek snijden en dat samen met de eieren en grutten bakken. Je dochters uit bed halen, hun tanden poetsen, armen in mouwen helpen steken en voeten in sokken en laarzen. Je jongste meenemen naar de veranda en haar optillen zodat ze de bel kan luiden, die je man van de akkers zal roepen en zijn afschuwelijke vader in de aanbouw naast het huis zal wekken. Hun allemaal te eten geven, en jezelf. De ijzeren koekenpan schrobben, de gezichten van de kinderen, de modder van de vloeren, dag in dag uit, terwijl de oude man zit toe te kijken. Zijn opmerkingen aanhoren: 'Ik zou maar eens in die groenten roeren als ik jou was. Veeg die vloer toch eens aan. Breng die snotapen toch eens wat manieren bij. Was die kleren toch een keer. Zou je die kippen niet eens voeren? Geef me mijn stok.' Zijn stem, rauw van het roken. Zijn sluwe, fletse ogen met hun harde zwarte pupillen op jou gericht.

Hij maakte de kinderen bang, vooral mijn jongste, die een beetje mollig was. 'Kom hier, varkentje,' zei hij soms tegen haar.

Dan gluurde ze naar hem vanachter mijn benen. Naar zijn lange, gele tanden. Naar zijn knokige vingers met hun dikke, kromme nagels, als stukken oeroud hoorn.

'Kom op mijn schoot zitten.'

Niet dat hij haar, of welk kind dan ook, zo graag wilde vasthouden; hij vond het gewoon leuk dat ze bang voor hem was. Als ze niet wilde komen, zei hij dat ze toch te dik was om op zijn schoot te zitten, ze zou zijn botten kunnen breken. Dan begon ze te huilen en stelde ik me die oude man voor in zijn kist. Zag ik voor me hoe het deksel boven zijn gezicht werd gesloten, de kist in het graf werd neergelaten. Hoorde ik de aarde op het hout ploffen.

'Pappy,' zei ik dan, terwijl ik vriendelijk naar hem lachte, 'wat dacht u van een lekkere kop koffie?'

Laat ik bij het begin beginnen, als ik dat kan vinden. Beginpunten zijn ongrijpbaar. Zodra je denkt dat je er een te pakken hebt, kijk je om en zie je een ander, eerder beginpunt, en nog een ander daarvoor. Zelfs als je begint met 'Hoofdstuk 1: Mijn geboorte' zit je nog altijd met het probleem van voorafgaande feiten, van oorzaak en gevolg. Waarom is de jonge David vaderloos? Omdat, zegt Dickens, zijn vader stierf aan een zwakke gezondheid. Ja, maar waar kwam zijn dodelijke zwakheid vandaan? Dat zegt Dickens niet, dus daar moeten we maar naar gissen. Een hartafwijking misschien, geërfd van zijn moeder, wier eigen moeder onder haar stand was getrouwd als treiterij tegen haar wrede vader, die als kind geslagen was door een kindermeisje dat tot dat baantje werd gedwongen toen haar trouweloze echtgenoot haar verliet voor een andere vrouw, die hij toevallig ontmoette toen het wiel van zijn rijtuig brak voor de winkel van de hoedenmaakster, waar zij naartoe was gegaan om haar hoed te laten opknappen. Als we daar beginnen, is de jonge David vaderloos omdat de hoed van de aanstaande vrouw van de echtgenoot van het kindermeisje van zijn betovergrootvader wat nieuwe tierelantijntjes nodig had.

Volgens dezelfde logica werd mijn schoonvader vermoord omdat ik heel gewoontjes was en niet knap. Dat is één mogelijk beginpunt. Er zijn er nog meer: omdat Henry Jamie tijdens de grote overstroming van de Mississippi in 1927 redde van de verdrinkingsdood. Omdat pappy het land verkocht dat voor Henry was bestemd. Omdat Jamie te veel bombardementsvluchten uitvoerde in de oorlog. Omdat een neger met de naam Ronsel Jackson zich niet gedeisd hield. Omdat een man zijn vrouw verwaarloosde, en een vader zijn zoon verried, en een moeder wraak eiste. Het begin hangt, denk ik, af van degene die het verhaal vertelt. Anderen zouden ongetwijfeld ergens anders beginnen, maar uiteindelijk zouden ze toch op hetzelfde punt uitkomen.

Het is verleidelijk om te geloven dat wat er op de boerderij gebeurde onvermijdelijk was; dat in feite alle gebeurtenissen van ons leven net zo voorbeschikt zijn als de zetten in een spelletje boter-kaas-en-eieren: begin je in het middenvak, dan wint er niemand. Begin je in een van de hoeken, dan win jij. En als jij niet begint, als je de ander laat beginnen? Dan verlies je, zo simpel is dat.

De waarheid is niet zo simpel. De dood is misschien onvermijdelijk, de liefde niet. Voor liefde moet je kiezen.

Daar zal ik mee beginnen. Met liefde.

In de Bijbel wordt veel gesproken over aanhangen. Mannen en vrouwen die God aanhangen. Echtgenoten die hun vrouw aanhangen. Aanhangen, moeten we begrijpen, is iets goeds. De rechtvaardigen hangen aan; de onrechtvaardigen niet.

Op mijn trouwdag drukte mijn moeder me op het hart – in een halfslachtige poging me op de vernederingen van het huwelijksbed voor te bereiden – Henry hoe dan ook aan te hangen. ‘In het begin zal het pijn doen,’ zei ze, terwijl ze haar parelketting rond mijn hals bevestigde. ‘Maar op den duur wordt het gemakkelijker.’

Moeder had maar gedeeltelijk gelijk.

Ik was een eenendertigjarige maagd toen ik Henry McAllan in het voorjaar van 1939 ontmoette; een oude vrijster, hard op weg om een fossiel te worden. Mijn wereld was klein, en alles was bekend. Ik woonde bij mijn ouders in het huis waar ik was geboren. Ik sliep in de kamer die ooit van mij en mijn zussen was geweest en die nu alleen van mij was. Ik gaf Engelse les op een particuliere jongensschool, zong in het kerkkoor van de anglicaanse Calvary Church, paste op mijn nichtjes en neefjes. Op maandagavond speelde ik bridge met mijn getrouwde vriendinnen.

Zo knap als mijn zussen ben ik nooit geweest. Fanny en Etta zijn blond en hebben de verfijnde schoonheid van de Fairbairns, mijn moeders familie, maar ik ben een en al Chappell: klein en

donker, met krachtige Gallische trekken en een vol figuur dat niet geschikt was voor de *flapper*-jurken en ranke silhouetten uit mijn jeugd. Als de vriendinnen van mijn moeder op bezoek kwamen, maakten ze opmerkingen over mijn mooie handen, mijn krullen, mijn opgeruimde karakter; zo'n soort vrouw was ik. En toen, op een dag – vrij plotseling, naar mijn idee – was ik niet langer jong. Moeder huilde op de avond van mijn dertigste verjaardag, nadat de afwas van het familiefeestje was gedaan en mijn broers en zussen en hun echtgenoten en kinderen afscheid hadden genomen en naar huis waren gegaan. Haar gesnik, gedempt door een kussen of misschien mijn vaders schouder, dreef door de gang naar mijn kamer, waar ik lag te luisteren hoe de nachtzwaluwen, cicaden en kruisboomkikkers met elkaar praatten. 'Ik ben! Ik ben!' leken ze te zeggen.

'Ik ben,' fluisterde ik. De woorden klonken hol in mijn oren, even zinloos als het verwoede wrijven van een krekeltje in een lucifersdoosje. Het duurde uren voor ik sliep. Maar toen ik de volgende ochtend wakker werd, voelde ik een soort opluchting. Ik was niet langer alleen ongehuwd, ik was officieel onhuwbaar. Iedereen kon zijn hoop laten varen en zijn aandacht verplaatsen naar iets anders, naar een ander, achtenswaardiger project, en mij laten doorgaan met mijn leven. Ik was een gerespecteerde docente, een geliefde dochter, zus, nicht en tante. Daar zou ik genoegen mee nemen.

Zou dat echt zo zijn? vraag ik me af. Zou ik geluk hebben gevonden, daar in de smalle, lege marges van de bladzijde waar ongetrouwde tantes en kinderloze onderwijzeressen verblijven? Ik weet het niet, want iets meer dan een jaar later kwam Henry in mijn leven en hij trok me regelrecht naar het met drukinkt beschreven midden.

Mijn broer Teddy bracht hem op een zondag mee voor het avondeten. Teddy werkte als civiel landtaxateur voor het geniekorps van het Amerikaanse leger, en Henry was zijn nieuwe

baas. Hij was zo'n zeldzaam, wonderlijk schepsel, een eenenveertigjarige vrijgezel. Zijn leeftijd was hem aan te zien, voornamelijk vanwege zijn spierwitte haar. Hij was niet uitzonderlijk lang, maar stevig gebouwd. Hij liep zichtbaar mank, naar ik later hoorde door een verwonding die hij in de oorlog had opgelopen, maar dat deed geen afbreuk aan zijn zelfverzekerdheid. Zijn bewegingen waren langzaam en weloverwogen, alsof zijn ledematen verzwaard waren en het van het grootste belang was waar hij ze plaatste. Zijn smalle handen, waarvan de nagels nodig geknipt moesten worden, zagen er sterk uit. Ik werd getroffen door hun onbeweeglijkheid, door de manier waarop ze kalm gevouwen in zijn schoot rustten of aan weerszijden van zijn bord lagen, zelfs als hij het over politiek had. Hij sprak met de lieflijke tongval van de Delta. Hij praatte het meest met Teddy en mijn ouders, maar gedurende de hele maaltijd voelde ik zijn grijze ogen telkens even kort op mijn gezicht rusten. Ik weet nog dat mijn huid prikte van de warmte en het zweet onder mijn kleren, en dat mijn hand licht trilde als ik mijn glas water pakte.

Mijn moeder, die altijd haar voelsprietten voor mannelijke bewondering uit had staan, begon met onverdraaglijke voortvarendheid mijn vrouwelijke deugden het gesprek binnen te loodsen: 'O, dus u bent afgestudeerd aan de universiteit, meneer McAllan? Laura heeft ook gestudeerd. Ze heeft op West Tennessee State haar onderwijsakte behaald. Ja, meneer McAllan, we spelen allemaal piano, maar Laura is verreweg de beste muzikante van de familie. Ze zingt ook prachtig, nietwaar, Teddy? En u zou haar perziktaart eens moeten proeven.' Enzo voorts.

Ik zat bijna de hele maaltijd naar mijn bord te kijken. Iedere keer als ik me in de keuken probeerde terug te trekken om iets te halen, stond moeder erop zelf te gaan of Teddy's vrouw Eliza te sturen, die me dan meelevende blikken toewierp terwijl ze aan

haar verzoek gehoor gaf. Teddy's ogen tintelden van de pret; aan het eind van de maaltijd kon hij zijn lachen nauwelijks inhouden en kon ik zowel hem als mijn moeder wel wurgen.

Toen Henry afscheid nam, nodigde moeder hem uit voor de zondag erop. Hij keek even naar mij voor hij instemde, een taxerende blik die ik met een beleefd glimlachje beantwoordde.

In de daaropvolgende week kon mijn moeder over vrijwel niets anders praten dan over die charmante meneer McAllan: hoe sympathiek hij was, hoe beschaafd en – het grootste compliment uit haar mond – dat hij geen wijn dronk bij het eten. Papa mocht hem ook, maar dat was nauwelijks een verrassing, aangezien hij gestudeerd had. Voor mijn vader, een gepensioneerde hoogleraar geschiedenis, bestond er geen groter bewijs van iemands waarde dan een universitaire opleiding. Zelfs de Zoon van God zou bij papa geen genade vinden als Hij terugkwam in al zijn glorie, maar zonder diploma.

De hoopvolle houding van mijn ouders irriteerde me. Ze dreigde mijn eigen hoop te verstikken en dat kon ik niet toelaten. Ik zei tegen mezelf dat Henry McAllan en zijn beschaafde, erudiete manieren niets met mij te maken hadden. Hij was pas in Memphis komen wonen en had geen ander gezelschap; daarom had hij moeders uitnodiging aangenomen.

Mijn afweer smolt als sneeuw voor de zon toen Henry de volgende zondag niet alleen voor moeder, maar ook voor mij lelies meebracht. Na het eten stelde hij voor een wandelingetje te maken. Ik nam hem mee naar Overton Park. De kornoeljes bloeiden, en terwijl we eronderdoor slenterden, blies de wind witte bloemblaadjes op ons hoofd. Het leek wel een scène uit een film, met mij als onwaarschijnlijke heldin. Henry plukte een bloemblaadje uit mijn haar, waarbij zijn vingers lichtjes langs mijn wang streken.

'Mooi, hè?' zei hij.

'Ja, maar droevig.'

‘Waarom droevig?’

‘Omdat ze ons herinneren aan het lijden van Christus.’

Henry fronste zijn wenkbrauwen, waardoor er een diepe, verticale rimpel tussen ontstond. Ik merkte hoezeer het hem dwarszat dat hij iets niet wist, en ik waardeerde het in hem dat hij zijn onwetendheid toegaf en niet deed alsof hij het wel wist, zoals zo veel mannen zouden hebben gedaan. Ik wees hem de merktekens op elk van de vier bloemblaadjes, die op bloederige spijkergaten leken.

‘O,’ zei hij, en pakte mijn hand.

Hij bleef die de hele weg naar mijn huis vasthouden, en toen we daar aankwamen, vroeg hij me mee uit naar een voorstelling van *The Chocolate Soldier* in het openluchttheater van Memphis, de zaterdag erop. De vrouwelijke leden van mijn familie verzamelden zich om mij mooi te maken voor de gelegenheid. Moeder nam me mee naar Lowenstein’s en kocht een nieuwe jurk met een frivool wit kraagje en pofmouwen voor me. Op zaterdagochtend kwamen mijn zussen naar het huis met potjes kleur voor mijn wangen en ogen, en lippenstiften in alle mogelijke kleuren rood en roze, die ze op me uitprobeerden met de vlugge, bazige autoriteit van meesterkoks die kruiden voor de saus kiezen. Toen ik naar hun tevredenheid geplukt, beschilderd en bepoederd was, hielden ze me een spiegel voor en boden me mijn spiegelbeeld aan als een geschenk. Ik vond mezelf er vreemd uitzien en zei dat ook tegen hen.

‘Wacht maar tot Henry je ziet,’ zei Fanny lachend.

Toen hij me kwam ophalen, zei Henry alleen maar dat ik er leuk uitzag. Maar later die dag kuste hij me voor de eerste keer, waarbij hij mijn gezicht op een volkomen natuurlijke en vertrouwde manier in zijn handen nam, alsof het een lievelingshoed of een scheerkom was die hij al jaren had. Nooit eerder had een man me op die manier gekust, en het bracht me in vervoe-ring.

Henry bezat het zelfvertrouwen dat mij ontbrak. Hij had over een verbazingwekkend aantal dingen een uitgesproken mening: Packards zijn de beste Amerikaanse auto's. Vlees hoort niet rauw gegeten te worden. Irving Berlins 'God Bless America' zou het volkslied moeten zijn in plaats van 'The Star-Spangled Banner', dat te moeilijk is om te zingen. De Yankees gaan de World Series winnen. Er zal nog een Grote Oorlog komen in Europa, en de Verenigde Staten zouden er goed aan doen om daar buiten te blijven. Blauw is jouw kleur, Laura.

Ik droeg blauw. Geleidelijk aan, in de loop van de daaropvolgende maanden, ontvouwde ik mijn leven voor hem. Ik vertelde hem over mijn favoriete leerlingen, mijn zomerbaantje als kamp-leider in Myrtle Beach, en mijn familie, tot aan mijn achterneven en -nichten en achterachterneven en -nichten toe. Ik sprak over mijn twee jaar op de universiteit, dat ik dol was geweest op Dickens en de gezusters Brontë, en een hekel had aan Melville en wiskunde. Henry luisterde met oprechte belangstelling naar alles wat ik met hem wilde delen, en knikte af en toe om zijn goedkeuring te betuigen. Ik merkte al gauw dat ik uitkeek naar die knikjes en onthield wanneer ze geschonken en achterwege gelaten werden, wat er onvermijdelijk toe leidde dat ik hem de versie van mezelf presenteerde die het meest in aanmerking kwam om ze hem te ontlokken. Dat deed ik niet bewust; het waren geen vrouwelijke trucjes. Ik was geen mannelijke bewondering gewend en wist alleen dat ik er meer van wilde, en van alles wat ermee gepaard ging.

En er was zo veel wat ermee gepaard ging! Het hebben van een *beau* – mijn moeders woord, dat ze bij iedere mogelijke gelegenheid gebruikte – gaf me aanzien onder mijn vrienden en bekenden, iets wat ik daarvoor nooit had gehad. Ik werd knapper en interessanter, op de een of andere manier achtenswaardiger. 'Wat zie je er vandaag leuk uit, lieverd,' zeiden ze. En: 'Wel heb je ooit, je straalt helemaal!' En: 'Kom even zitten, Laura, en vertel me alles over die meneer McAllan van je.'

Ik wist helemaal niet zeker of hij mijn meneer McAllan was, maar toen het voorjaar overging in de zomer en Henry's attenties geen teken van verslapping vertoonden, begon ik voorzichtig te hopen dat hij het wel zou zijn. Hij nam me mee naar restaurants en bioscoopvoorstellingen, we maakten wandelingen langs de Mississippi en gingen dagjes uit naar het omliggende platteland, waar hij me wees op karakteristieke elementen van het land en de boerderijen die we passeerden. Hij wist heel veel over gewassen en vee en dergelijke. Toen ik daar een opmerking over maakte, vertelde hij dat hij was opgegroeid op een boerderij.

'Wonen je ouders daar nog?' vroeg ik.

'Nee. Ze hebben hem na de overstroming van 1927 verkocht.'

Ik hoorde verlangen in zijn stem, maar schreef dat toe aan heimwee naar het verleden. Ik dacht er niet aan om te vragen of hij er belangstelling voor had om ooit zelf zijn eigen land te bewerken. Henry was een wetenschapper, een succesvol ingenieur met een baan die hem in staat stelde in Memphis te wonen – het hart van de beschaving. Waarom zou hij in vredesnaam zijn kostje bij elkaar willen scharrelen als boer?

'Mijn broer komt dit weekend over uit Oxford,' kondigde Henry op een dag in juli aan. 'Ik zou hem graag kennis willen laten maken met jou.'

Hém kennis laten maken met mij. Mijn hart begon sneller te kloppen. Jamie was Henry's lievelingsbroer. Henry had het vaak over hem, met een mengeling van genegenheid en ergernis, die me een glimlach ontlokte. Jamie studeerde aan Ole Miss beeldende kunsten ('een studie met geen enkele praktische waarde') en ontwierp daarnaast herenkleding ('een ongepast beroep voor een man'). Hij wilde acteur worden ('dat is geen manier om een gezin te onderhouden') en besteedde al zijn vrije tijd aan het op de planken brengen van toneelstukken ('hij houdt gewoon van

de aandacht'). Maar ondanks al die kritiek was het overduidelijk dat Henry dol was op zijn kleine broertje. Zijn ogen lichtten op als hij het over Jamie had, en zijn handen, normaal gesproken zo roerloos, maakten grote, maaiende bewegingen in de lucht. Dat hij Jamie wilde laten kennismaken met mij betekende vast en zeker dat hij een blijvender verbintenis tussen ons overwoog. Uit jarenlange gewoonte probeerde ik die gedachte te smoren, maar hij bleef koppig leven in mijn hoofd. Die avond, toen ik de aardappels schilde voor het eten, stelde ik me Henry's huwelijksaanzoek voor, beeldde ik me in dat hij in de salon voor me neerknielde, zijn gezicht ernstig en licht verontrust – stel dat ik het niet accepteerde? Toen ik de volgende ochtend mijn smalle bed opmaakte, zag ik mezelf de dekens van een tweepersoonsbed gladstrijken en twee kussen met de afdruk van twee hoofden opschudden. Tijdens de les, toen ik mijn jongens overhoorde over voorzetselbepalingen, stelde ik me een kind voor met Henry's grijze ogen, dat vanuit een schommelwieg naar me opkeek. Die visioenen bloeiden op in mijn geest als exotische bloemen, welig tierend en veelkleurig als een diamant, en deden jaren van streng in toom gehouden verlangens teniet.

De zaterdag waarop ik Jamie zou ontmoeten, kleepte ik me met extra zorg in het marineblauwe linnen mantelpakje dat Henry mooi vond en bleef ik geduldig zitten terwijl mijn moeder mijn onhandelbare haar veranderde in een opgestoken coupe die zo in een tijdschriftadvertentie had gekund. Henry haalde me op en we reden naar het station om zijn broer van de trein te halen. Toen we in de stroom uitstappende passagiers stonden, zocht ik met mijn ogen de menigte af naar een jongere uitvoering van Henry. Maar de jonge man die met grote, enthousiaste stappen op ons af kwam lopen leek totaal niet op hem. Ik nam hen op terwijl ze elkaar omhelsden: de een stevig gebouwd en verweerd, de ander lang, blank en slungelachtig, met haar dat de kleur had van een pas geslagen penny. Na een

tijdje sloegen ze elkaar op de rug, zoals mannen doen om de intimiteit van zo'n moment te doorbreken, maakten zich van elkaar los en keken elkaar aan.

'Je ziet er goed uit, broer,' zei Jamie. 'De lucht in Tennessee lijkt je goed te doen. Of is het iets anders?'

Daarna wendde hij zich met een brede grijns tot mij. Hij was mooi; een ander woord was er niet voor hem. Hij had fijne, scherpe gelaatstrekken en een huid die zo doorschijnend was dat ik de kleine bloedvaten bij zijn slapen kon zien. Zijn ogen hadden de lichtgroene kleur van berilstenen en leken van binnenuit op te lichten. Hij was op dat moment pas tweeëntwintig, negen jaar jonger dan ik en negentien jaar jonger dan Henry.

'Dit is mejuffrouw Chappell,' zei Henry. 'Mijn broer, Jamie.'

'Aangenaam,' wist ik uit te brengen.

'Het genoeg is geheel aan mijn kant,' zei Jamie, terwijl hij mijn uitgestoken hand aannam en er met overdreven hoffelijkheid een handkus op drukte.

Henry sloeg zijn ogen ten hemel. 'Mijn broer denkt dat hij een personage uit een van zijn toneelstukken is.'

'Ah, maar welk personage?' zei Jamie, terwijl hij een wijsvinger in de lucht stak. 'Hamlet? Faust? Prins Hal? Wat denkt u, juffrouw Chappell?'

Ik flapte er het eerste het beste uit wat in mijn hoofd opkwam. 'Ik vind u eigenlijk meer weghebben van een Puck.'

Ik werd beloond met een oogverblindende glimlach. '*Waarde dame, dat heb je goed gedacht; ik ben die feestneus, die rondzwerft bij nacht,*' citeerde hij.

'Wie is Puck?' vroeg Henry.

Jamie schudde quasi-vertwijfeld zijn hoofd. 'Ach, hoe dom die mensen zijn!'

Ik zag Henry's lippen verstrakken. Plotseling had ik medelijden met hem, zoals hij daar in de schaduw van zijn broer stond. 'Puck is een soort boosaardige kabouter,' zei ik. 'Een onruststoker.'

‘Een kobold,’ zei Jamie schuldbewust. ‘Vergeef me, broer; ik probeer alleen maar indruk op haar te maken.’

Henry sloeg zijn arm om me heen. ‘Laura is niet van het beïnvloedbare soort.’

‘Goed zo!’ zei Jamie. ‘Waarom laten jullie me die mooie stad van jullie niet eens zien?’

We namen hem mee naar het Peabody Hotel, dat het beste restaurant van Memphis had en een swingband in het weekend. Op Jamies aandringen bestelden we een fles champagne. Dat had ik nog maar één keer eerder gedronken, op de bruiloft van mijn broer Pearce, en na één glas was ik licht in mijn hoofd. Toen de band begon te spelen, vroeg Jamie Henry of hij een dans met mij mocht – Henry danste nooit, vanwege zijn handicap. We zwierden rond en rond op Duke Ellington, Benny Goodman en Tommy Dorsey, muziek die ik op de radio had gehoord en waar ik met mijn broers en jonge neefjes op danste in de salon. Maar dit was totaal anders. Zo opwindend! Ik was me bewust van Henry’s ogen die ons volgden, en ook van andere – vrouwenogen, die me jaloers gadesloegen. Het was een onbekende sensatie voor me, en ik genoot ervan. Na een aantal nummers begeleidde Jamie me naar onze tafel en excuseerde zich. Ik ging zitten, rood aangelopen en buiten adem.

‘Je ziet er bijzonder knap uit vanavond,’ zei Henry.

‘Dank je.’

‘Dat effect heeft Jamie op meisjes. Hij laat ze stralen.’ Zijn uitdrukking was vlak, zijn toon zakelijk. Als hij al jaloers was op zijn broer, kon ik dat niet ontdekken. ‘Hij mag je graag, dat kan ik zien,’ voegde hij eraan toe.

‘Ik weet zeker dat er niemand is die hij niet graag mag.’

‘Nou, in elk geval niet als die iemand een rok aan heeft,’ zei Henry met een zuur lachje. ‘Kijk maar.’ Hij wees naar de dansvloer, waar ik Jamie met een slanke brunette in zijn armen zag. Ze droeg een satijnen jurk met een laag uitgesneden rug, en

Jamies hand rustte op haar blote huid. Terwijl ze hem moeiteloos volgde in een reeks ingewikkelde draaien en buigingen, realiseerde ik me wat een stuntelige partner ik moest zijn geweest. Ik kon wel door de grond zakken; ik wist dat ik een open boek was voor Henry. Hij had mijn jaloezie gezien, mijn schaamte, mijn dwaze verlangen.

Ik stond op. Wat ik tegen hem gezegd zou hebben, weet ik niet, omdat hij op dat moment ook opstond en mijn hand pakte. 'Het is laat,' zei hij, 'en ik weet dat je morgen naar de kerk moet. Kom, dan breng ik je thuis.'

Hij was zo hoffelijk, zo vriendelijk. Ik voelde een golf van schaamte. Maar later, toen ik klaarwakker in mijn bed lag, bedacht ik dat wat ik Henry zo overduidelijk had laten zien, niet nieuw voor hem was. Hij moest het eerder hebben gezien, moest het in Jamies aanwezigheid wel honderd keer hebben gevoeld: een verlangen naar een flair die voor hem onbereikbaar was.

Jamie ging weer terug naar Oxford, en ik zette hem uit mijn gedachten. Ik was geen dwaas; ik wist dat een man als hij nooit een vrouw als ik zou wensen. Het was al een wonder dat Henry me wilde hebben. Ik weet niet of ik echt verliefd op hem was; ik was hem zo dankbaar dat de rest onbelangrijk leek. Hij was mijn redder van een leven in de marge, van het medelijden, de minachting en de norske vriendelijkheid die het lot van oude vrijsters is. Mijn mogelijke redder, moet ik zeggen, want ik was alderminst zeker van hem, en met reden.

Op een avond keek ik tijdens de koorrepetitie op van mijn gezangboek en zag hem vanuit een van de achterste banken ernstig en ingespannen naar me kijken. Het is zover, dacht ik; hij gaat me ten huwelijk vragen.

Op de een of andere manier kwam ik de rest van de repetitie door, hoewel de dirigent me twee keer moest terechtwijzen

omdat ik mijn inzet miste. Naderhand, toen ik in de koorkleedruimte met onhandige vingers mijn koorgewaad losknoopte, had ik een plotseling visioen van Henry's handen die in onze huwelijksnacht de knoopjes van mijn nachtpon losmaakten. Ik vroeg me af hoe het zou zijn om bij hem te liggen, om hem mijn lichaam zo intiem te laten aanraken alsof het zijn eigen vlees was. Mijn zus Etta, die verpleegster was, had me over de geslachtsdaad verteld toen ik eenentwintig werd. Haar uitleg was puur zakelijk; ze zinspeelde nooit op haar eigen seksuele omgang met haar man Jack, maar uit haar heimelijke lachje maakte ik op dat het huwelijksbed niet alleen kommer en kwel was.

Henry stond me buiten de kerk op te wachten, leunend tegen zijn auto in zijn vertrouwde witte overhemd en grijze broek en met zijn grijze gleufhoed op. Iets anders droeg hij niet. Kleren interesseerden hem niet, en wat hij droeg, paste vaak slecht – broeken die afzakten rond zijn middel, zomen die over de grond sleepten, mouwen die te lang of te kort waren. Als ik terugdenk aan de gevoelens die zijn garderobe bij me losmaakten, moet ik lachen. Ik smachtte bijna van verlangen om kleren voor hem te gaan naaien.

'Hallo, liefste,' zei hij. En toen: 'Ik kom afscheid van je nemen.'

Afscheid. Het woord bolde op in de ruimte tussen ons, en vlijde zich toen in zachte, zwarte plooiën om me heen.

'Ze gaan een nieuw vliegveld aanleggen in Alabama, en ze willen mij als opzichter. Ik zal een aantal maanden weg zijn, misschien langer.'

'Juist, ja,' zei ik.

Ik wachtte tot hij nog iets zou zeggen. Dat hij me zou missen. Dat hij me zou schrijven. Dat hij hoopte dat ik op hem zou wachten. Maar hij zei niets, en toen de stilte tussen ons voortduurde, kreeg ik een hekel aan mezelf. Ik was niet voorbestemd voor het huwelijk en kinderen en zo. Die dingen waren niet voor

mij weggelegd, waren nooit voor mij weggelegd geweest. Het was dwaas van me geweest om iets anders te denken.

Ik voelde dat ik me van hem terugtrok, en van mezelf, voelde voor mijn geestesoog onze beeltenissen krimpen. Ik hoorde dat hij me een lift naar huis aanbood. Hoorde mezelf die beleefd afwijzen, tegen hem zeggen dat ik behoefte had aan frisse lucht, en hem toen het allerbeste toewensen in Alabama. Zag hoe hij zich naar me toe boog. Zag mezelf mijn gezicht afwenden, zodat zijn kus op mijn wang belandde in plaats van op mijn lippen. Keek hoe ik bij hem vandaan liep, met een rechte, trotse rug.

Moeder wierp zich op me zodra ik binnenkwam. ‘Henry is eerder deze avond langs geweest,’ zei ze. ‘Heeft hij je gevonden in de kerk?’

Ik knikte.

‘Hij leek erop gebrand om je te spreken.’

Het was moeilijk om haar aan te kijken, om de hoop te zien die vlak onder de oppervlakte van haar stralende glimlach trilde. ‘Henry gaat weg,’ zei ik. ‘Hij weet niet voor hoe lang.’

‘Is dat... alles wat hij heeft gezegd?’

‘Ja, dat is alles.’ Ik liep de trap op naar mijn kamer.

‘Hij komt vast terug,’ riep ze me achterna. ‘Dat weet ik zeker.’

Ik draaide me om en keek naar haar; ze was zo mooi in haar wanhoop. Een bleke, slanke hand lag op de leuning. De andere omklemde de stof van haar rok en kreuhte die.

‘O, Laura,’ zei ze, met een hoorbare trilling in haar stem.

‘Waag het niet om te gaan huilen, moeder.’

Ze hilde niet. Het moet een bovenmenselijke inspanning voor haar zijn geweest. Mijn moeder huilt om alles: om dode vlinders, geschifte saus. ‘Het spijt me zo voor je, schat,’ zei ze.

Plotseling werden mijn benen slap. Ik liet me op de bovenste traptrede zakken en legde mijn hoofd op mijn knieën. Ik hoorde het gekraak van voetstappen en voelde dat ze naast me kwam zitten. Ze sloeg een arm om me heen en haar lippen raakten

mijn haar. ‘We praten er niet meer over,’ zei ze. ‘We zullen zijn naam nooit meer noemen.’

Ze hield haar belofte, en ze moest het hebben doorgegeven aan de rest van de familie, want niemand zei iets over Henry, zelfs mijn zussen niet. Ze waren alleen overdreven aardig allemaal, complimenteerden me vaker dan ik verdiende en bedachten manieren om me bezig te houden. Ik was erg in trek als tafelgast, bridgepartner en winkelgezelschap. Naar buiten toe was ik vrolijk, en na een tijdje begonnen ze me weer normaal te behandelen. Ze dachten dat ik er overheen was. Dat was niet zo. Ik was woest – op mezelf, op Henry. Op de wrede orde der dingen, die me ongewenst maakte voor mannen en tegelijkertijd niet in staat me compleet te voelen zonder man. Ik zag in dat mijn eerdere tevredenheid een leugen was geweest. Dit was de waarheid: deze gapende leegte in mijn binnenste, bekleed met een dun laagje woede. Die was er altijd al geweest. Henry was alleen degene geweest die mijn ogen ervoor had geopend.

Bijna twee maanden hoorde ik niets van hem. Toen trof ik op een dag bij thuiskomst mijn moeder nerveus wachtend in de hal. ‘Henry McAllan is teruggekomen,’ zei ze. ‘Hij zit in de salon. Kom, dan doe ik je haar even; het zit helemaal door de war.’

‘Ik ga gewoon naar hem toe zoals ik ben,’ zei ik, terwijl ik fier mijn hoofd ophief.

Zodra ik hem zag, betreurde ik dat kleine beetje opstandigheid. Henry zag er gebruind en fit uit, knapper dan hij ooit was geweest. Waarom had ik op zijn minst niet even wat lippenstift op gedaan? Nee – dat was dwaasheid. Deze man had me het hoofd op hol gebracht en me daarna in de steek gelaten. Ik had in al die weken nog niet eens een kaartje van hem gekregen. Wat kon het mij schelen of ik er leuk uitzag of niet?

‘Laura, fijn je te zien,’ zei hij. ‘Hoe is het met je?’

‘Prima. En met jou?’

‘Ik heb je gemist,’ zei hij.

Ik zweeg. Henry kwam naar me toe en nam mijn handen in de zijne. Mijn handpalmen waren klam, maar de zijne waren koel en droog.

‘Ik moest zeker zijn van mijn gevoelens,’ zei hij. ‘Maar dat ben ik nu. Ik hou van je en ik wil dat je mijn vrouw wordt. Wil je met me trouwen.’

En daar was hij, zomaar: de vraag die ik nooit meer had verwacht. Toegegeven, het gebeurde niet helemaal zoals ik het me had voorgesteld. Henry liet zich niet op één knie zakken, en de vraag was er eigenlijk meer uit gekomen als een mededeling. Als hij al enige twijfel voelde over mijn antwoord, dan verborg hij dat goed. Dat stak een beetje. Hoe durfde hij zo zeker te zijn na zo’n lange periode van afwezigheid? Dacht hij dat hij gewoon mijn huis weer binnen kon lopen en me kon opeisen als een vergeten jas? En toch, vergeleken bij het immense feit dat hij me als zijn vrouw wilde, leek mijn boosheid zo onbeduidend. Als Henry zeker was van mij, zei ik tegen mezelf, dan kwam dat omdat hij gewoon zo was. ‘Vlees hoort niet rauw gegeten te worden.’ ‘Blauw is jouw kleur.’ ‘Wil je met me trouwen.’

Toen ik in zijn eerlijke, grijze ogen keek, zag ik ongewild op eens Jamie voor me, die glimlachend op me neerkeek, terwijl hij me rondzwierde over de dansvloer van het Peabody Hotel. Henry was noch zwierig, noch romantisch; net als ik was hij van het robuustere en gewonere soort. Maar hij hield van me, en ik wist dat hij voor me zou zorgen en me trouw zou zijn en me kinderen zou schenken die sterk en slim waren. En om al die dingen zou ik op mijn beurt beslist ook van hem kunnen houden.

‘Ja, Henry,’ zei ik. ‘Ik wil met je trouwen.’

Hij reageerde met één enkel knikje. Toen kuste hij me, waarbij hij mijn lippen van elkaar duwde en zijn tong naar binnen stak. Ik klapte mijn mond dicht, meer van verbazing dan van schrik; het was jaren geleden dat ik een tongzoen had gehad, en

zijn tong voelde vreemd, dik en onbekend. Henry slaakte een gesmoorde kreet en ik realiseerde me dat ik hem had gebeten.

‘Het spijt me,’ stamelde ik. ‘Ik wist niet dat je dat ging doen.’

Hij zei niets. Hij opende mijn mond alleen opnieuw en kustte me weer op precies dezelfde manier. Deze keer aanvaardde ik dat zonder protest, en dat leek hem tevreden te stemmen, want na een paar minuten liet hij me staan om met papa te gaan praten.

Zes weken later trouwden we tijdens een eenvoudige anglicaanse plechtigheid. Jamie was getuige. Toen Henry hem meenam naar ons huis, begroette hij me met een hartelijke omhelzing en een bos roze rozen.

‘Lieve Laura,’ zei hij, ‘ik ben zo blij dat Henry eindelijk tot bezinning is gekomen. Ik zei dat hij een dwaas zou zijn als hij niet met je zou trouwen.’

Na mijn kennismaking met Jamie viel de rest van de McAllans, die ik twee dagen voor de bruiloft voor het eerst ontmoette, me tegen. Vanaf het moment dat ze arriveerden, was het duidelijk dat ze zich beter voelden dan ons, de Chappells, die – het moet gezegd worden – Frans bloed aan mijn vaders kant en een uniegeneraal aan mijn moeders kant hadden. Henry’s vader zag ik dat weekend nauwelijks – pappy en de andere mannen waren weg om te doen wat mannen doen als er een bruiloft is, wat dat ook mag zijn – maar ik bracht genoeg tijd door met de McAllanvrouwen om te beseffen dat we nooit een hechte band zouden krijgen, zoals ik in mijn argeloosheid had gehoopt. Henry’s moeder was kil en hooghartig en had over alles en iedereen een mening, meestal een negatieve. Zijn twee zussen, Eboline en Thalia, waren voormalige *Cotton Queens* van Greenville. Ze hadden een rijke man getrouwd en lieten daar geen misverstand over bestaan.

De dag voor de bruiloft gaf mijn moeder een lunch voor de dames van beide families, en Fanny vroeg hun of ze hadden gestudeerd.

Thalia trok haar perfect geëpileerde wenkbrauwen op en zei: ‘Wat heeft een vrouw aan een studie? Ik moet zeggen dat ik er de noodzaak niet van inzie.’

‘Tenzij je arm bent, natuurlijk, of niet knap,’ zei Eboline.

Ze grinnikte een beetje en Thalia giechelde met haar mee. Mijn zussen en ik keken elkaar onzeker aan. Had Henry hun niet verteld dat we allemaal een studie hadden gevolgd? Dat wisten ze vast niet, zei Fanny later tegen me; de kleinerende opmerking was vast onbedoeld geweest. Maar ik wist wel beter.

Toch konden zelfs Henry’s onvriendelijke familieleden het geluk dat ik op mijn trouwdag voelde niet temperen. We gingen op huwelijksreis naar Charleston en keerden toen terug naar een klein huis aan Evergreen Street, dat Henry voor ons had gehuurd, niet ver van de plaats waar mijn ouders woonden. En zo begon mijn periode van aanhangen. Ik genoot van de overzichtelijkheid van het huishouden; het gaf me het gevoel thuis te zijn. Ik was nu van Henry. Ik voegde me naar hem – maakte het eten klaar dat hij lekker vond, waste en streek zijn kleren, wachtte iedere dag op zijn thuiskomst – dit was waarvoor ik geschapen was. Toen werd Amanda Leigh geboren, in november 1940, twee jaar later gevolgd door Isabelle, en wijdde ik me meer aan hen dan aan hun vader.

Het zou zes jaar duren voor ik me herinnerde dat mijn moeder op mijn huwelijksdag de woorden ‘aanhangen’ en ‘pijn’ in één zin had genoemd.

Mississippi Delta, 1946. Laura McAllan woont met haar gezin op een grote katoenplantage in een onherbergzame streek. Ze worstelt om voor haar kinderen een veilige plek te creëren, en het subtiele evenwicht te bewaren in de omgang met de pachters die op het landgoed wonen. Maar zwaarder nog weegt de voortdurende kritiek van haar schoonvader die bij hen inwoont.

Dan keert Jamie, de lievelingsbroer van haar man, terug uit de oorlog, en begint de controle haar langzamerhand te ontglippen. Jamie zoekt aansluiting bij de oudste zoon van de pachters – ook hij vocht in de oorlog, maar hij is zwart... De onwaarschijnlijke vriendschap tussen de strijdmakkers drijft deze krachtige roman uiteindelijk naar zijn onverbidelijke einde

Hillary Jordan ontving met haar debuutroman *Een tijd om te oogsten* de Bellwether Prize uit handen van Barbara Kingsolver, die het boek hoge waardering gaf. Het werd een internationaal succes en is inmiddels in zes talen vertaald.
www.hillaryjordan.com.

nur 342

www.uitgeverijmozaiek.nl

'Een meesterlijke vertelling met goed uitgediepte hoofdpersonen, die te maken krijgen met racisme en oorlogstrauma's. Ik wil meer van Hillary Jordan lezen!'

Jaap Dillen,
Boekhandel Novita

'Wat een prachtige roman! Ademloos gelezen.'

Marina Lanting,
Boekhandel Roodbeen

'Schitterend. Een prachtig en aangrijpend boek.'

Joop Osinga,
Boekhandel Osinga

9 789023 994954